

Afgørelse i sag om godkendelse til udvidelse af en slagtesvineproduktion i Holstebro Kommune

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 20. august 2012

Sag NMK-132-00430

AFGØRELSE

i sag om godkendelse til udvidelse af en slagtesvineproduktion i Holstebro Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter husdyrbruglovens § 121.

¹Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Holstebro Kommunes afgørelse af 29. september 2010 om udvidelse af slagtesvineproduktionen på [adresse1], 6990 Ulfborg, med følgende ændringer:

Følgende indledende tekst til vilkår nr. 12 (side 9-10 i godkendelsen) ophæves:

"Vilkår 12 er beregnet ud fra de værdier, der er angivet i ansøgningen: 150 gram råprotein pr. FEsv og 2,94 FEsv pr. kg tilvækst i vægtintervallet 35-120 kg. Det indtastede foderforbrug, proteinindhold og vægtinteval er ikke bindende, men hvis ansøger ændrer på en af de tre faktorer, skal det sikres, at vilkårs ligningen for foderkorrektionen er overholdt. Der anvendes i afgørelsen følgende formler til beregning af foderkorrektionen, jf. Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler 2005/06 fra Plantedirektoratet:

$$\left(\left(\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{råprotein pr. FEsv} / 6250 \right) - \left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) / 3, 19$$

Hvor:

Slagtevægt x 1,31-indgangsvægt = tilvæksten (85 kg)

FEsv pr. produceret svin = 2,94 FEsv x 85kg = 249,9 FE

Således at foderkorrektionen beregnes som:

$$\left((249,9 \times 150/6250) - (85 \times 0,028) \right) / 3, 19 = \underline{1,134}$$

Vilkår nr. 12 erstattes af følgende:

" Korrektionsfaktor vedrørende kvælstof må højst være 1,053 beregnet, jf. Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler 2005/06 fra Plantedirektoratet, efter følgende formel:

$$((\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{råprotein pr. FEsv} / 6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 3,19$$

Hvor:

Afgangsvægt-indgangsvægt = 120 kg - 35 kg

FEsv pr. produceret svin = 2,85 FEsv x 85 kg = 242,25 FE

Råproteinindhold: 148,1 g/FEsv

Således at foderkorrektionen beregnes som:

$$((242,25 \times 148,1 / 6250) - ((120 \text{ kg} - 35 \text{ kg}) \times 0,028)) / 3,19 = 1,053$$

Det indtastede foderforbrug, proteinindhold og vægtinterval er ikke bindende, men hvis ansøger ændrer på en af de tre faktorer, skal det sikres, at vilkårs ligningen for foderkorrektionen er overholdt. "

Som vilkår nr. 57 a indsættes:

"Der skal på egne og forpagtede arealer hvert år etableres 14,1 % efterafgrøder ud over de til enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. De ekstra efterafgrøder skal følge de samme regler, som er gældende for de lovpligtige efterafgrøder."

Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 2 år efter nævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 30, stk. 1.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. husdyrbruglovens § 90.

²Lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Holstebro Kommune har den 29. september 2010 meddelt godkendelse til en udvidelse af slagtesvineproduktionen på [adresse1], 6990 Ulfborg efter husdyrbruglovens § 12.

Afgørelsen er påklaget af Det Økologiske Råd (klager 1) og omboende (klager 2) til Miljøklagenævnet. Sagen er pr. 1. januar 2011 overført til Natur- og Miljøklagenævnet³.

³Jf. lov nr. 484 af 11. maj 2010 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love samt lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet som ændret ved lov nr. 1608 af 22. december 2010.

Klager 1 anfører bl.a. i klagen, at BAT-kravet ikke er opfyldt, herunder at en del af stalden fra 2007 bør betragtes som en ny stald, da udvidelsen ifølge godkendelsen sker fra 69,4 DE til 171 DE, og der dermed ikke kan have været slagtesvin i hele stalden.

Klager 2 har i klagen anført, at BAT-kravet ikke er opfyldt, ligesom det anføres, at stalden fra 2007, der i godkendelsen er anført som en eksisterende stald, er en ny stald, da Miljøklagenævnet har hjemvist en tidligere godkendelse til fornyet behandling, hvor stalden var anført som ny. Herudover klages over lugt og trafik fra slagtesvineproduktionen. Klager mener endvidere, at der er fare for grundvandet, da en beholder til flydende husdyrgødning er ansøgt placeret mindre end 25 m fra en markvandingsboring. Slutteligt klages over ammoniakemissionen til et nærliggende hedeareal samt ammoniakemissionen i forbindelse med udbringning til nærliggende Natura 2000-områder.

Sagens oplysninger

Der er den 5. februar 2008 søgt om godkendelse til udvidelse af husdyrbruget fra 6453 slagtesvin (37-107 kg) og 600 mink årstæver svarende til i alt 176,51 dyreenheder (DE), til 11.700 slagtesvin (35-120 kg) svarende til i alt 396,95 DE.

BAT

Udvidelsen sker ifølge Holstebro Kommunes godkendelse i eksisterende stalde. Stald 3, 5, 7 og 8 er indrettet med drænet gulv og spalter (33/67 %), mens stald 5 er indrettet med delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv.

Husdyrbrugets øvrige anlæg består af 3 beholdere til flydende husdyrgødning på henholdsvis 800 m³, 1.600 m³ og 4.000 m³. Der monteres fast overdækning på beholderen på 4.000 m³.

Af Holstebro Kommunes godkendelse fremgår bl.a. følgende om BAT:

"Holstebro Kommunes BAT-niveau for det pågældende svinebrug, er svarende miljøstyrelsen vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi:

BAT-niveauet for ejendommen er beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). BAT kravet er overholdt, da ammoniakemissionen i ansøgningen er på 5.888 kg N/år.

Antal slagtesvin	Staldtype	Staldtype	Emissionsgrænseværdi	Vægtinterval	Korrektionsfaktor	Korr. Emissionsgrænseværdi	Maksimal anlægsemission
5547	Drænet gulv	Eksisterende	0,40 kg N pr. dyr	35 kg 120 kg	1,289	0,52 kg N pr. dyr	2661 kg N
5078	Drænet gulv	Eksisterende	0,40 kg N pr. dyr	35 kg 120 kg	1,289	0,52 kg N pr. dyr	2619 kg N
1075	25-49% fast gulv	Eksisterende	0,35 kg N pr. dyr	35 kg 120 kg	1,289	0,45 kg N pr. dyr	485 kg N
							<u>5664 kg N</u>

(/nmk-

images/nmk20120820-000ap1.jpg)

Dette niveau går videre end beskyttelsesniveauet for ammoniak, da BAT ses som en branchenorm, som er uafhængig af det i husdyrloven fastsatte beskyttelsesniveau for ammoniak.

BAT-niveauet for [adresse1], er fundet på baggrund af Miljøstyrelsens vejledning om emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

[...]

Den nordlige ende af stald 5 har delvist spaltegulv, som lever op til BAT-kravene jf. BAT-byggebladet delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal (106.04-52). [...]

Når staldene en gang skal renoveres, vil der blive taget højde for hvilke muligheder der er for at leve op til det, som til pågældende tidspunkt er BAT for staldsystemer.

·	Stald nr. 3 er ca. 15 år gammel. Det forventes at den skal renoveres løbende indenfor de næste 5-10 år.
·	Stald nr. 5 er bygget for 4 år siden, og forventes tidligst renoveret om 15-20 år.
·	Stald nr. 7 er bygget for 9 år siden og forventes at skulle renoveres indenfor de næste 15 år.
·	Stald nr. 8 er opført i 2007 og den forventes at holde i 20-25 år inden en renovering bliver nødvendig.

Gulvene i staldene er drænet og lever dermed op til BAT-kravene i henhold til BREF-dokumentet.

Holstebro Kommune vurderer, at udskiftning af staldsystemet fra de ansøgte staldtyper i stald 3, 5 (undtaget nordlige del), 7 og 8 til et staldsystem med en større andel fast gulv ikke er økonomisk proportionalt med den ammoniakreducerende effekt dette medfører, da staldene endnu ikke er nedslidte. Emissionen fra de ansøgte gulve der ikke er BAT er mellem 17 og 33 % større end referencestalden.

[...]

Der er stillet vilkår om, at slagtesvinestaldene 3, 5, 7 og 8 (1.1.1 og 1.1.3, jf. bilag 3) skal være indrettet med drænet gulv + spalter (33/67) eller stald med mindre ammoniakemission, samt at slagtesvinestald 5 nord (1.1.2, jf. bilag 3) skal være indrettet med delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv i henhold til BAT-byggeblad (106.04-52).

Som tiltag for yderligere ammoniakreduktion er der stillet vilkår om, at der skal iværksættes tiltag i staldene til minimering af søletilfælde/svineri i staldene.

Det vurderes, at husdyrbrugets staldindretning overholder reglerne i henhold til lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v., miljøbeskyttelsesloven og heraf afledte bestemmelser. På den baggrund vil der ikke blive stillet skærpende vilkår for staldgulve og gyllekanaler ud over det ovenfor nævnte.

Det er Natur og Miljø's vurdering, at husdyrbruget med de indførte tiltag til ammoniakreduktion overholder kravet til BAT. Udvidelsen foregår i eksisterende stalde som ikke er slidt ned og ansøger har i stedet valgt at reducere mængden af råprotein i foderet samt overdækning af gyllebeholdere for at nedsætte ammoniakemissionen."

Holstebro Kommune har i godkendelsen skrevet følgende vedrørende BAT og foder:

"Der anvendes fasefodring for alle slagtesvin i besætningen. Foderet til alle slagtesvin vil indeholde maksimalt 150 g råprotein pr. FE.

[...]

Normtallene for gram råprotein per FE, jf. 2005/2006 normtal, som bruges i beregningerne i ansøgningssystemet, ligger for slagtesvin (30-102 kg) på 157,6 g råprotein / FE. Ansøger har i ansøgningen valgt at reducere mængden af råprotein pr. FE i foderet til slagtesvinene, så mængden nedsættes til 150 g råprotein / FE. Da der produceres større slagtesvin end normen anvendes 2,94 FE pr. kg. tilvækst til slagtesvinene mod normens 2,87 FE pr. kg. tilvækst.

Staldafsnit	Dyretype	Ansøgt Gram råpro- tein pr. FE	Normal Gram råpro- tein pr. FE	Beregnet korrektionsfaktor
3.5.7 og 8	Slagtesvin (35-120 kg)	150	157,6	1,134

(/nmk-images/nmk20120820-

000ap2.jpg)

Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, indgangsvægt og slagtevægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af formlen:

$((\text{FEsv pr. kg tilvækst} \times (\text{slutvægt} - \text{startvægt})) \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250) - ((\text{Afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) / 3,19$.

$((2,94 \text{ FEsv pr. kg tilvækst} \times (120 \text{ kg} - 35 \text{ kg}) \times 150 \text{ g råprotein pr. FEsv} / 6250) - ((120 \text{ kg} - 35 \text{ kg}) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 3,19 = \underline{1,134}$

Ved fodring af slagtesvin (35-120 kg) på husdyrbruget anvendes 2,94 FEsv pr. kg tilvækst pr. produceret svin og 150 gram råprotein per FEsv således, at korrektionsfaktoren beregningsmæssigt er på 1,134.

[...]

Der stilles vilkår til at der til enhver tid kan dokumenteres en type-2 korrektionsfaktor på 1,134 for husdyrbruget og til det totale forbrug af råprotein på husdyrbruget.

Beregningsmæssigt er det samlede forbrug af råprotein på: $2,94 \text{ FE} \times (120 \text{ kg} - 35 \text{ kg}) \times 11.700 \text{ slagtesvin} / \text{år} \times 150 \text{ g råprotein} / \text{FE} = 438.575 \text{ kg råprotein} / \text{år}$. Med den anvendte foderkorrektion, anvendes der, $11.249 \text{ kg råprotein} / \text{år}$ mindre end beregnet vha. standardforudsætningerne.

Der stilles ligeledes vilkår om, at der på kommunens forlangende skal udtages e-kontrol samt at der skal forelægge følgesedler og optimeringer for indhold i foderblandingerne."

Holstebro Kommune har fastsat følgende vilkår vedrørende BAT for så vidt angår foder:

"Vilkår 12 er beregnet ud fra de værdier, der er angivet i ansøgningen: 150 gram råprotein pr. FEsv og 2,94 FEsv pr. kg tilvækst i vægtintevallet 35-120 kg. Det indtastede foderforbrug, proteinindhold og vægtinteval er ikke bindende, men hvis ansøger ændrer på en af de tre faktorer, skal det sikres, at vilkårsilgningen for foderkorrektionen er overholdt. Der anvendes i afgørelsen følgende formler til beregning af foderkorrektionen, jf. Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler 2005/06 fra Plantedirektoratet:

$$((\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{råprotein pr. FEsv} / 6250) - ((\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt}) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 3, 19$$

Hvor:

Slagtevægt x 1,31-indgangsvægt = tilvæksten (85 kg)

FEsv pr. produceret svin = 2,94 FEsv x 85kg = 249,9 FE

Således at foderkorrektionen beregnes som:

$$((249,9 \times 150/6250) - (85 \times 0,028)) / 3, 19 =$$

12. Korrektionsfaktor vedrørende kvælstof må højst være 1,134 beregnet efter ovenstående formel."

Holstebro Kommune oplyser i godkendelsen, at Ulfborg-Vemb kommune den 20. november 2006 meddelte godkendelse til husdyrbruget på [adresse1], 6990 Ulfborg. Denne afgørelse blev påklaget til Miljøklagenævnet, som i afgørelse af 6. januar 2010 ophævede afgørelsen med virkning fra 1. januar 2011 og hjemviste den til fornyet behandling i kommunen med henblik på fornyet godkendelse efter husdyrbrugloven.

Natur- og Miljøklagenævnet kan konstatere, at Ulfborg-Vemb Kommune i afgørelsen af 20. november 2006 godkendte en udvidelse af produktionen fra 188,2 DE til 249,7 DE (efter dagældende dyreenhedsberegning) samt opførelse af en stald på ca. 1.000 m² og en beholder til flydende husdyrgødning på 4000 m³.

Udvaskning af kvælstof til Natura 2000-vandområder

Bedriften råder over i alt 322,17 ha ejede og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødning fra ejendommen. Hertil kommer 429,89 ha aftalearealer.

Det fremgår af godkendelsen, at udbringningsarealerne i det ansøgte projekt afvander til det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 69, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, der således modtager udvaskede næringsstoffer fra arealerne. Afvandingen sker via deloplandet Ringkøbing Fjord, som udgør en del af hovedvandopland Jylland/Fyn. Det fremgår af Miljøministeriets vandplan for det pågældende hovedvandopland, at miljømålslovens miljømål "god tilstand" - bl.a. på grund af udvaskningen af kvælstof fra landbrug i oplandet - ikke er opfyldt i området.

Af Holstebro Kommunes godkendelse fremgår bl.a. følgende om udvaskning af kvælstof fra udbringningsarealerne:

"Alle de ejede og forpagtede udspretningsarealer afvander til Stadil Fjord via Madum A - Natura 2000 område N66, jf. bilag 74.

⁴Bilag 7 er ikke vedlagt nævnets afgørelse.

Strukturudviklingen i husdyrproduktionen går på landsplan mod færre men større husdyrbrug. Udviklingen i DE/ha for den del af oplandet der er beliggende i Holstebro Kommune fremgår af figur 35. Antallet af DE/ha er i perioden fra 2001 frem til 2008 uændret 1,23 DE/ha i hele oplandet til Stadil Fjord. Det vurderes derfor, at der i oplandet til Stadil Fjord i Holstebro Kommune ikke sker nettoudvidelser af husdyrproduktionen. Heraf følger, at en etablering/udvidelse i oplandet til Stadil Fjord i Holstebro Kommune sker som følge af en nedlæggelse eller reduktion af husdyrproduktionen andetsteds."

⁵Figur 3 er ikke indsat i nævnets afgørelse.

[...]

Husdyrbrugets ejede og forpagtede udspretningsarealer afvander til Stadil Fjord enten direkte via Madum Å systemet.

Oplandet til Stadil Fjord er karakteriseret som et område, der i henhold til statens kortværk, har et nitratreduktionspotentiale på 76-100 %. Madum Å oplandet er generelt karakteriseret ved et højt nitratreduktionspotentiale, hvorfor der i henhold til husdyrlovens beskyttelsesniveau kan udbringes husdyrgødning med fuldt harmonitryk, jf. skema 10.

Skema 10. Oversigt over fordeling af arealer i relation til nitratklasser, harmonitryk og antal dyreenheder, der kan udbringes på arealerne uden anvendelse af nitratudvaskningsreducerende virkemidler.

Sted / mark nr.	Udspretningsareal					Reduceret harmoni (reduktionsprocent)	DE/ha uden virkemidler	Maksimalt antal DE til udspretning på arealerne
	Areal [ha]	N0 [ha]	N1 [ha]	N2 [ha]	N3 [ha]			
I alt / gennemsnit:	322,17	322,17	0,00	0,00	0,00	100 %	1,4	450,61

(/nmk-images/nmk20120820-000ap3.jpg)

Holstebro Kommunes samlede vurdering af påvirkningen af Stadil Fjord

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget i sig selv ikke kan påvirke udpegningsgrundlaget væsentligt negativt i Natura 2000 områderne N66 eller miljøtilstanden i Stadil Fjord.

Husdyrbrugets individuelle betydning

Udspretningsarealerne i nærværende godkendelse afvander via Madum Å systemet eller direkte til Stadil Fjord. Udspretningsarealerne udgør 322,17 ha, hvilket svarer til 11,8 promille af det samlede landbrugsareal i oplandet Stadil Fjord.

Nitratudvaskningen fra den udbragte husdyrgødning bidrager med ca. 0,01 promille⁶ af den samlede husdyrgødningsbetingede nitratudvaskning til Stadil Fjord. Det fremgår af Kammeradvokatens notat⁷ til miljøministeriet om Miljøklagenævnets praksis, at et husdyrbrug der maksimalt udgør 0,5 promille af den samlede udvaskning fra samtlige arealer i oplandet, ikke alene på den baggrund, kan siges, i sig selv kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Nitratudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer vurderes på den baggrund ikke at kunne påvirke Natura 2000 vandområdet væsentligt negativt.

⁶Holstebro Kommunes note 13: "Første del af udregningen er foretaget i Farm N, her udregnes forskellen i nitratudvaskningen fra henholdsvis brugen af husdyrgødning og udelukkende anvendelse af kunstgødning på de af husdyrbrugets udspretningsarealer. Udspretningsarealernes "merudvaskning" af nitrat sættes herefter i forhold til hele oplandet til Stadil Fjord. Derved fremkommer udbringningsarealernes andel af det samlede nitratudvaskning fra samtlige landbrugsarealer i oplandet til Stadil Fjord."

⁷Holstebro Kommunes note 14: "Udkast til "Bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug" af 28.05.09."

Kumulativ effekt

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at strukturudviklingen i landbruget, implementeringen af de nye omregningsfaktorer ved beregning af dyreenheder, VMP III, Grøn Vækst samt kommunens individuelle vurdering af husdyrgodkendelser i oplandet til Stadil Fjord samlet virker for en forbedret miljøtilstand for udpegningsgrundlaget.

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbrugets arealdrift er forenelig med naturområdets sårbarhed og kvalitet, sammenfattende vurderes det, at områdets integritet ikke ødelægges af husdyrbrugets arealdrift.

Samlet vurderer Holstebro Kommune, at husdyrbrugets drift med de stillede vilkår ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-vandområde N66 væsentligt negativt.

Lugt

Det er oplyst, at der i forbindelse med det ansøgte projekt vil blive anvendt undertryksventilation i alle stalde, ligesom der vil blive etableret overbrusningsanlæg i staldene.

Det fremgår af det elektroniske ansøgningsskema, at den korrigerede geneafstand for anlægget er beregnet som følger:

Kategori	Afstand
----------	---------

I. Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	Ej beregnet, genekriterie er overholdt
II. Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning og ensilage eller område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	622,89 m
III. Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	333,33 m

Der ligger ikke boliger i en vægtet gennemsnitsafstand fra anlægget, som er kortere end geneafstanden. 2 af klagerens ejendomme er noteret med landbrugspligt, og er dermed ikke omfattet af lugtgenekriteriet for enkeltboliger. De resterende klagers boliger er alle omfattet af kategori 3, enkeltboliger. Den faktiske afstand fra nærmeste klagers enkeltbolig uden landbrugspligt til anlægget er 305 m i nordvestlig retning. Nærmeste klagers bolig er dermed uden for geneafstanden.

Af Holstebro Kommunes godkendelse fremgår følgende om vurderingen af lugtgener fra den ansøgte bedrift:

"Staldmanagement

Ejendommen [nærmeste klager uden landbrugspligt], som er beliggende ca. 350 meter fra anlægget vil opleve lugt fra dette. Da [nærmeste klager uden landbrugspligt] ligger i nordvestlig retning fra svinebruget [...], vil det på varme sommerdage, hvor der ofte er østlig vind betyde, at lugten fra svinebruget bæres delvis i retning mod [nærmeste klager uden landbrugspligt]. Da der anvendes undertryksventilation i alle stalde er det Holstebro kommunes forventning, at vinduer og døre er lukkede året rundt. Lugten fra stalde forventes hermed reduceret mest muligt. Der er stillet vilkår herfor. Der er etableret overbrusningsanlæg i alle stalde, hvilket påvirker svinenes gødeadfærd således at lugtgener minimeres. Samtidig køler det dyrene. Holstebro Kommune finder ikke, at der skal stilles skærpede vilkår for stalddriften, idet lugtgenekriterierne efter gældende lovgivning vurderes at være overholdt.

Gødningshåndtering

Grundet den korte afstand til naboer på [nærmeste klager uden landbrugspligt], er der stillet skærpede vilkår for hvornår håndtering, herunder omrøring og udkørsel af husdyrgødning må ske.

Til sikring af, at der ikke sker en uacceptabel lugtemission fra den overdækkede gyllebeholder, stilles der krav om, at såfremt teltoverdækningen ikke er helt tæt pga. skader, skal overdækningen straks repareres.

Samlet vurdering for lugt

Der har i forbindelse med offentliggørelse af ansøgningen været klager over lugt fra ejendommen og muligheden for forøgelse af lugtgener fra ejendommen efter udvidelsen, jf. afsnittet "Offentliggørelse"⁸.

⁸Holstebro Kommunes afsnit om "Offentliggørelse" er ikke citeret i nævnets afgørelse.

Ulfborg er den nærmeste by, og den ligger over 2,8 km fra anlægget. [landsby], der er den nærmeste samlede bebyggelse, ligger ca. 760 m fra anlægget, mens [nærmeste klager uden landbrugspligt], der er den nærmeste nabo, ligger over 350 m fra anlægget.

Beregningerne viser, at genekriterierne i forhold til byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig er overholdt efter beregningsmodellerne. Det er beregnet, at lugtgenegrænsen efter udvidelsen øges fra 178 m til 333 m ved nærmeste nabo, [nærmeste klager uden landbrugspligt] samt fra 336 m til 658 m til [landsby]. Beregningerne inddrager korrektion for bl.a. vindretning.

[...]

Lugt fra opbevaringslagre er ikke medtaget i ovenstående beregninger, da gyllebeholderne er omfattet af de generelle afstandsregler. Det vurderes dog, at eventuelle lugtgener fra tanke ikke er væsentlige, hvis håndtering sker i henhold til de stillede vilkår.

Der stilles vilkår om, at såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at der forekommer lugtgener, der er væsentligt større end der kan forventes, ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om lugtmålinger og om, at der skal indgives og gennemføres projekter for afhjælpende foranstaltninger.

Hvis tilsynsmyndigheden vurderer, at lugtgenerne er væsentligt større end forventet på baggrund af grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen jf. de stillede vilkår kræve udført lugtmålinger og at der gennemføres projekter for at afhjælpe lugtgenerne."

Holstebro Kommune har stillet følgende vilkår i godkendelsen til begrænsning af lugtgener:

Ventilationsanlæggene skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for de pågældende anlæg. Anlægget skal dog som minimum rengøres mindst en gang hvert forår.

Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres at stald- afsnit holdes tørre, samt at staldene og fodringsanlæg holdes rene.

[...]

I tilfælde af skader på teltoverdækningen skal denne repareres inden 1 uge efter skadens opståen. Såfremt dette ikke kan overholdes, skal en montør rekvireres inden 2 hverdage efter skadens opståen.

[...]

Tilsynsmyndigheden kan kræve, at husdyrbruget foretager undersøgelser af lugt- kilder og/eller behandling af afkastluften, hvis det skønnes, at eventuelle klager over lugt fra husdyrbruget er velbegrundede. Hvis der er væsentlige gener, kan tilsynsmyndigheden kræve, at der udtages en måling af lugt. Målingerne skal udføres efter gældende retningslinjer fra miljøstyrelsen (referencelaboratoriet). Udgifter i forbindelse med undersøgelser og målinger afholdes af husdyrbruget. Med mindre tilsynsmyndigheden skønner, at generne er væsentlige, vil der højst blive krævet én måling pr. år.

Vinduer og døre i stalde skal altid være lukkede under normal drift af staldene, således at ventilationsanlægget i staldene fører udblæsningsluft fra staldene til tagafkast.

Der må kun undtagelsesvist (3-4 gange årligt) foretages håndtering, herunder om røring og udkørsel af husdyrgødning fra anlægget lørdag eller søn- og helligdage.

Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener fra stalde, gødningsoplæg m.v., der vurderes at være væsentligt større end, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget."

Naturtyper omfattet af husdyrbruglovens § 7

Det fremgår af Holstebro Kommunes godkendelse, at der ca. 880 m fra staldanlæggene i det ansøgte projekt ligger et naturområde af naturtypen hede, der er omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 5. Naturområdet ligger i Ringkøbing-Skjern Kommune. Holstebro Kommune har derfor hørt Ringkøbing-Skjern Kommune i forbindelse med vurderingen af naturområdet.

Kommunen har beregnet, at merdeposition fra staldanlægget og opbevaringslagre til husdyrgødning i det ansøgte projekt på det pågældende naturområde vil være 0,17 kg N/ha/år. Tålegrænsen for heder ligger mellem 10 og 25 kg N/ha. Baggrundsbelastningen i Ringkøbing-Skjern Kommune er ifølge DMU9 på ca. 15 kg N/ha/år. Der ligger ikke andre husdyrbrug udover det ansøgte inden for 1000 m fra naturområdet.

⁹<http://www.dmu.dk/Luft/Luftforurenings-modeller/Deposition/>

Det er kommunens vurdering, at merdepositionen af kvælstof på det pågældende naturområde ikke vil føre til tilstandsændringer i hede. Kommunen har begrundet dette med følgende:

"Meremissionen er beregnet til 2.002 kg N pr. år efter 25 % reduktion. Staldafsnit og opbevaringslagre ligger 880 m fra nærmeste naturområder, der er omfattet af lovens § 7, og dermed i bufferzone II, se bilag 810.

¹⁰Bilag 8 er ikke vedlagt nævnets afgørelse.

[...]

Nærmeste § 7 naturareal er beliggende i Ringkøbing-Skjern kommune, som er hørt i forbindelse med godkendelsen. Ringkøbing-Skjern kommunes høringssvar fremgår af bilag

19. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at udvidelsen af bedriften medfører en øget deposition af kvælstof på 0,17 kg N/år til § 7-arealet, som er et hedeareal under tilgroning i nåletræer. Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at depositionen ikke vil have en væsentlig negativ effekt på § 7-arealet. Baggrundsbelastningen i Ringkøbing-Skjern Kommune med atmosfærisk kvælstof, der kan udgøre en trussel mod den beskyttede natur, er ifølge Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) i 2007 beregnet til 14 kg N/ha/år.

Grænseværdien for anlæggets merdeposition er afhængig af om der er kumulation med øvrige ejendomme over 75 DE indenfor bufferzonen til samme naturområde. Anlæggets merdeposition må højst være 0,7 kg N/ha (hvis der ikke er andre ejendomme), 0,5 kg N/ha (hvis der er én anden ejendom) og 0,3 kg N/ha (hvis der er 2 eller flere andre ejendomme).

Holstebro Kommune anser det generelle ammoniakreduktionskrav for opfyldt i forhold til ammoniakdeposition på § 7 beskyttet natur og i forhold til evt. kumulation med andre ejendomme over 75DE indenfor samme bufferzone og der stilles ikke yderligere vilkår i forbindelse hermed.

Det bemærkes, at der er nedfældningskrav på de af husdyrbrugets arealer der ligger nærmere end 1.000 meter fra § 7 områder. Det forudsættes, at disse krav overholdes."

Transport og trafik

Holstebro Kommune har foretaget en vurdering af transporten og trafikken til og fra den ansøgte bedrift og de gener, som der måtte være i medfør heraf.

Af Holstebro kommunens afgørelse fremgår bl.a. følgende vedrørende transport og trafik:

"Det fremgår af ansøgningen, at transporter på offentlig vej til og fra ejendommen sker i forbindelse med levering og afhentning af dyr, levering af råvarer til foderfremstilling, gødning, eget korn, kemikalier m.v. De daglige transporter foregår indenfor normal arbejdstid - dvs. i perioden 6:00 til 18:00. Omkring forårs- og høstarbejde vil markarbejdet betyde intensiveret trafik på og omkring anlægget. Der anvendes offentlige veje ved udsprengning af gylle (se bilag 5)¹¹. Ingen udsprengningsarealer, inkl. aftalearealer ligger længere end 7,5 km væk fra anlægget. Der er derfor ikke noget krav om, at transport af husdyr- gødning skal foregå i en lastvogn.

¹¹Bilag 5 er ikke vedlagt nævnets afgørelse.

[...]

I høst er der en del transporter med korn, da kornsiloerne fyldes på det tidspunkt.

Transport af indkøbte foderstoffer, husdyr til/fra ejendommen og husdyrgødning vil stige efter udvidelsen. Idet transporterne normalt ligger i dagtimerne og ikke har karakter over, hvad der er normalt forekommende for lastvogne og traktorer, forventes det, at støjen ikke vil være belastende. Antallet af dyretransporter forøges ikke i forhold til nudrift, idet der i ansøgt drift transporteres flere dyr i hvert læs.

Udvidelsen af DE er på cirka 74 %. Antallet af transporter stiger ikke tilsvarende og antallet af transporter vurderes i øvrigt ikke at ligge over, hvad man kan forvente.

Holstebro Kommune har vurderet, at transportbelastningen som følge af udvidelsen af husdyrbruget ikke forøges væsentligt. Holstebro Kommune kan kun regulere transporter fra eksterne transportører, ved at meddele afslag på ansøgning om godkendelse, hvilket efter Holstebro Kommunes vurdering ikke er proportionalt i den konkrete sag. Hovedparten af den øgede transportbelastning til og fra husdyrbruget sker som følge af flere gylletransporter fra husdyrbrugets anlæg. Disse er knyttet til husdyrbrugets arealdrift.

Der har i forbindelse med offentliggørelse af ansøgningen været klager over potentiel forøgelse af støj fra ejendommen efter udvidelsen, jf. afsnittet "Offentliggørelse".

Holstebro Kommune vurderer, at transportbelastningen forbi naboer ikke vil øges væsentligt. Herudover skal det påpeges, at det ved regulering af husdyrbrug er praksis, at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Ved hensynsfuld kørsel til og fra husdyrbruget kan støjen herfra minimeres. For at mindske gener skal transport primært foregå inden for normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset."

Holstebro Kommune har stillet følgende vilkår for at begrænse generne fra transport og trafik:

"

Transport til og fra husdyrbruget skal primært foregå inden for normal arbejdstid kl. 07.00-18.00. Undtagelsesvis accepteres dog, at transport foregår uden for normal arbejdstid. Der accepteres dog perioder med forøget aktivitet i forbindelse med sæsonpræget markarbejde.

Transport til og fra ejendommen skal af hensyn til støj- og støvgener foregå ved hensynsfuld kørsel."

Afstandskrav efter husdyrbruglovens § 8

Af Holstebro Kommunes godkendelse fremgår følgende om afstanden til en markvandingsboring:

"[...]Der er på ejendommen en markboring, se nedenstående kortskitse¹². Boringen er beliggende i en afstand af Ca. 26 meter fra den store gyllebeholder [...]. Afstanden til de tidligere minkhaller er 13-14 meter. Afstandskrav for boringen er dermed ikke overholdt, hvis der er mink i de tidligere haller.

¹²Kortskitsen er ikke indsat i nævnets afgørelse.

Ansøger oplyser, at de eksisterende minkhaller er nedrevet, således at der ikke fremover vil være minkopdræt på arealet. Det hidtidige område med hallerne indgår herefter i ansøgers markplan. Det vurderes på den baggrund, at afstandskravet fra de godkendte bygninger overholdes.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der ikke er behov for at sætte yderligere vilkår til sikring af grundvand, som skal have drikkevandskvalitet. [...]"

Holstebro Kommune har på forespørgsel fra nævnet i forbindelse med klagesagens behandling oplyst, at afstanden fra gyllebeholderens kant til selve boringen er 27,1 meter. Afstanden fra kanten af gyllebeholderen til betonkanten rundt om boringen er 25,9 meter.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Det ansøgte er omfattet af husdyrbruglovens § 12 og forudsætter en godkendelse af det samlede husdyrbrug inkl. bedriftens arealer, jf. lovens § 12, stk. 2, og § 103, stk. 2.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af bl.a. en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Kommunen skal endvidere efter husdyrbruglovens § 23, nr. 1, varetage hensynet til anvendelse af BAT ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 11 eller § 12.

Kommunen skal i en tilladelse eller godkendelse efter § 10, § 11 eller § 12 fastsætte vilkår, der sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, jf. husdyrbruglovens § 19, nr. 2, jf. § 27. Hvis husdyrbruget ligger mindre end 300 meter fra hhv. boliger eller boligområder m.v., skal der altid fastsættes sådanne vilkår, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1, 2. pkt., jf. § 20.

Kommunen skal meddele afslag på en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, hvis lovens § 19 ikke er opfyldt, jf. lovens § 31.

Kravet om anvendelse af BAT

BAT-begrebet er nærmere fastlagt i det såkaldte IPPC-direktiv¹³. I direktivets artikel 2, nr. 12, defineres "den bedste tilgængelige teknik" som:

¹³Direktiv 2008/1/EF af 15. januar 2008 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (kodificeret udgave).

"det mest effektive og avancerede trin i udviklingen af aktiviteter og driftsmetoder, som er udtryk for en given tekniks principielle praktiske egnethed som grundlag for emissionsgrænseværdier med henblik på at forhindre eller, hvor dette ikke er muligt, generelt begrænse emissionerne og indvirkningen på miljøet som helhed."

Definitionen af BAT indebærer, at vurderingen af, hvad der er BAT for en virksomhedstype, bl.a. må ansues i forhold til virksomhedens størrelse og i forhold til, om der er tale om en ny eller en bestående virksomhed. Det er imidlertid ikke den enkelte landmands økonomiske forhold, der indgår i vurderingen. Fastlæggelse af BAT skal gennemføres i forhold til, hvad der i almindelighed er opnåeligt for den pågældende branche eller industrigren, jf. direktivets artikel 2, nr. 12.

En ansøgning om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal indeholde oplysninger om husdyrbrugets valg af teknologi og produktionsmetoder, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 2, jf. bilag 2, pkt. G, nr. 27-28. Oplysningerne skal gives i form af en redegørelse bl.a. med dokumentation for, i hvilket omfang husdyrbruget anvender BAT til reduktion af ammoniakemissionen fra husdyrbrugets anlæg og udvaskningen af nitrat, samt oplysninger om hvordan et eventuelt fosforoverskud og udledning af fosfor nedbringes, jf. pkt. G, nr. 28.

Det følger af nævnets praksis, at kommunen i sager om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal anvende Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)"¹⁴ ved vurderingen af, om det ansøgte lever op til kravet om anvendelse af BAT. Vejledningen anviser en metode til fastsættelse af en ammoniakemissionsgrænseværdi for husdyrbrugets samlede anlæg.

¹⁴ De vejledende emissionsgrænseværdier for de forskellige dyretyper findes på Miljøstyrelsens hjemmeside:
http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Landbrug/Husdyrgodkendelser/bat/BAT-standardvilkaar.htm

Ved en samlet ny godkendelse, jf. husdyrbruglovens § 103, stk. 2, gælder kravet om anvendelse af BAT for både nye og eksisterende stalde. For krav til eksisterende dele af anlægget skal der dog efter lovens forarbejder fastsættes en rimelig frist til at opfylde BAT-krav, der fastsættes i en godkendelse foranlediget af en ændring eller udvidelse. I forhold til eksisterende anlæg anføres følgende i Miljøstyrelsens introduktion til de vejledende emissionsgrænseværdier¹⁵:

¹⁵"Introduktion til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, 2010.

"På den baggrund skal godkendelsesmyndigheden ud fra proportionalitetsmæssige betragtninger foretage en konkret og individuel vurdering af, hvad der objektivt set kan lade sig gøre i de eksisterende dele af anlægget inden for de led i produktionskæden, som indgår i fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Godkendelsesmyndigheden bør i den forbindelse anvende de principper, som anvendes ved fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Herefter bør der fastsættes en samlet emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, hvorefter ansøger i overensstemmelse med bemærkningerne i afsnit 4.2 har frit valg på hele anlægget."

Det bemærkes, at vurderingen af, om BAT-kravet i husdyrbrugloven er opfyldt, er uafhængig af, om beskyttelsesniveauet for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt.

Det følger af nævnets praksis, at Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" i sager efter husdyrbruglovens §§ 11 og 12 skal anvendes ved vurderingen af, om ammoniakemissionen fra husdyrbrugets anlæg begrænses mest muligt ved anvendelse af BAT.

Ved fastsættelse af en emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg skal der ifølge vejledningen udregnes emissionsgrænser for de enkelte dele af (stald)anlægget. Summen af disse emissionsgrænser udgør emissionsgrænseværdien for det samlede anlæg, som skal overholdes af husdyrbruget.

De vejledende emissionsgrænseværdier i Miljøstyrelsens vejledning varierer alt efter, om den pågældende produktion af dyr i det ansøgte projekt, for hvilken emissionsgrænseværdien skal fastsættes, er placeret i en ny del af anlægget eller i en eksisterende del af anlægget, som ikke gennemgribende renoveres.

Holstebro Kommune har vurderet, at den ansøgte udvidelse sker i eksisterende stalde, ligesom kommunen anser beholderen til flydende husdyrgødning på 4.000 m³ som eksisterende.

Ulfborg-Vemb Kommune meddelte i afgørelse af 20. november 2006 godkendelse til opførelse af en stald på ca. 1.000 m² (stald 8) og en beholder til flydende husdyrgødning på 4.000 m³. Afgørelsen blev ophævet af Miljøklagenævnet og hjemvist til fornyet behandling i Holstebro Kommune efter husdyrbrugloven. Natur- og Miljøklagenævnet finder herefter, at stald 8 og beholderen på 4.000 m³ ikke er godkendt og skal betragtes som nyetableringer.

Efter nævnets beregninger på baggrund af vejledningen må ammoniakemissionen fra produktionen af slagtesvin, der ifølge ansøgningen vil foregå i de eksisterende dele af anlægget, ikke overstige 3.345,68 kg N/år. Ammoniakemissionen fra produktionen i de nye dele af anlægget må ikke overstige 1.898,58 kg N/år. Emissionen fra det samlede anlæg må derfor ikke overstige i alt 5.244,27 kg N/år.

Anvendelsen af de i ansøgningen anførte teknikker og den forudsatte placering af produktionen i de enkelte staldafsnit vil medføre en ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 5.887,62 kg N/år.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt overskrider dermed som udgangspunkt den vejledende emissionsgrænseværdi.

På den baggrund har ansøger under sagens behandling i Natur- og Miljøklagenævnet tilkendegivet at ville foretage følgende ændringer i det ansøgte projekt: foderkorrektioner.

Efter nævnets beregninger vil det ansøgte projekt med disse ændringer medføre en faktisk ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 5.243,77 kg N/år.

Idet den faktiske emission herefter ikke overskrider den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, finder nævnet i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning, at det ansøgte projekt med de af ansøger tilkendegivne ændringer overholder husdyrbruglovens krav om at begrænse ammoniakemission fra staldanlæggene ved anvendelse af BAT.

Natur- og Miljøklagenævnet finder dog samtidig, at vilkår nr. 12 og den indledende tekst hertil i godkendelsen om foderkorrektioner skal ændres henholdsvis ophæves i overensstemmelse hermed, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1.

Udvaskning af kvælstof til Natura 2000-vandområder

Efter § 9, stk. 1, jf. stk. 3, i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹⁶ skal der meddeles afslag på en ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16, hvis skærpelsen af harmonikravene efter bekendtgørelsens bilag 3, afsnit D, ikke kan overholdes (det generelle beskyttelsesniveau for nitratudvaskning).

¹⁶Bkg. nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

Selv om kommunen konstaterer, at beskyttelsesniveauet for nitrat efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt, skal kommunen stadig overveje, om det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt. Der skal således ske en skærpelse af det generelle beskyttelsesniveau eller meddeles et afslag, hvis der vil være en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen.¹⁷

¹⁷Bkg. nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

Før der træffes afgørelse om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16 skal der således efter habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1, jf. § 8, stk. 6, foretages en vurdering af, om det ansøgte projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Denne vurdering skal fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4. I bekræftende fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på det pågældende område under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2, og denne konsekvensvurdering skal ligeledes fremgå

af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade området, må der ikke gives tilladelse eller godkendelse til det ansøgte, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Ved vurderingen efter habitatbekendtgørelsen skal kommunen bl.a. inddrage viden fra vand- og naturplanerne efter miljømålsloven.¹⁸

¹⁸Lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder med senere ændringer.

Det følger endvidere af nævnets praksis, jf. Miljøklagenævnets afgørelse af 3. november 2010 (MKN-130-00166), at der ved vurderingen af, om udvaskningen af kvælstof fra en bedrift vil skade et Natura 2000-område, der er recipient for udvasket kvælstof fra bedriftens arealer, skal tages udgangspunkt i de retningslinjer, der findes i Miljøstyrelsens digitale vejledning om godkendelse af husdyrbrug samt fortegnelsen over oplysninger fra Det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR) om antallet af husdyr fordelt på de kystvandoplande, der anvendes i vandplanlægningen.

Efter vejledningen kan et projekt ansøgt efter husdyrbruglovens § 12 ikke medføre skade på overfladevande, herunder Natura 2000-områder, når følgende to kriterier er opfyldt. Det første kriterium, der skal være opfyldt er, at dyreholdet (antallet af DE) i et aktuelt opland ikke har været stigende siden 1. januar 2007. Det andet kriterium er, at kvælstofudvaskningen fra den ansøgte bedrift ikke må udgøre 5 pct. eller mere af den samlede kvælstofudvaskning til det aktuelle område, dog 1 pct. eller mere af den samlede kvælstofudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret. Selv om vejledningens kriterier ikke er overholdt, kan der dog efter omstændighederne meddeles godkendelse med skærpede vilkår, jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 24. november 2011 (NMK-133-00068).

Bedriftens udbringningsarealer afvander til det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 68, Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord, der således modtager udvaskede næringsstoffer fra arealerne.

Ifølge Miljøministeriets vandplan for Ringkøbing Fjord er miljømålslovens miljømål "god tilstand" - bl.a. på grund af udvaskningen af kvælstof fra landbrug i oplandet - ikke opfyldt i området. Natur- og Miljøklagenævnet finder derfor, at enhver yderligere tilførsel af næringsstof vil forringe mulighederne for at opnå denne målsætning¹⁹ og bidrage til, at den kumulative påvirkning øges i negativ retning.

¹⁹Jf. Effekten af øgede kvælstoftilførsler på miljøet i danske fjorde. Faglig rapport fra DMU nr. 787,2010.

Efter Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse er der ikke i kommunens afgørelse foretaget en tilstrækkelig konkret vurdering af, om udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne vil kunne modvirke opfyldelsen af bevaringsmålsætningen for Ringkøbing Fjord, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2. Kommunen har heller ikke i tilstrækkelig grad dokumenteret, at der ikke vil være en skade på området.

Nævnet har derfor foretaget en vurdering af den mulige påvirkning af Ringkøbing Fjord, der hidrører fra kvælstofudvaskning, efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug i overensstemmelse med nævnets praksis.

Nævnet har som det første vurderet, om udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne - set i sammenhæng med andre kilder til kvælstofudledning i oplandet - forringer tilstanden i vandområdet. Dette kan som udgangspunkt være tilfældet, hvis udviklingen i dyreholdet i oplandet har været stigende siden 2007. Nævnet har ved vurderingen af udviklingen i dyreholdet anvendt Miljøstyrelsens oversigt over udviklingen i husdyrholdet 2007-2011/20. Denne er offentliggjort i Miljøstyrelsens Nyhedsbrev nr. 23 af 10. februar 2012/21.

²⁰ <http://cms.mim.dk/.../Oversigtoverudviklingidyreholdettabel.pdf>

²¹ http://www.mst.dk/.../Nyhedsbrev_23100212.pdf

Det fremgår af Miljøstyrelsens oversigt, at dyreholdet i oplandet Ringkøbing Fjord er steget, hvorfor det i henhold til vejledningen må lægges til grund, at udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne - set i sammenhæng med andre kilder til kvælstofudledning i oplandet, dvs. kumulativt - risikerer at forringe tilstanden i det internationale naturbeskyttelsesområde Ringkøbing Fjord.

Det følger af nævnets praksis, at det ansøgte projekt herefter kun kan godkendes, hvis kvælstofudvaskningen fra udbringningsarealerne reduceres til et niveau svarende til planteavl, dvs. at udvaskningen af kvælstof fra rodzonen nedbringes til et niveau, der svarer til en arealdrift med brug af handelsgødning og et plantesædskifte med 10 % efterafgrøder.

Nævnet har beregnet, at kravet om reduktion af kvælstofudvaskningen til planteavlsniveau vil være overholdt i det ansøgte projekt, hvis der hvert år etableres 14,1 % efterafgrøder ud over de til enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. Der tilføjes et vilkår herom i godkendelsen.

Lugt

Kommunen må ikke meddele godkendelse, hvis det ansøgte vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1, jf. stk. 3. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. lugt, der er fastsat i bilag 3, afsnit B, overskrides. Heraf fremgår, at der skal beregnes en geneafstand ud fra både den nye lugtvejledning (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug), og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Hvis FMK-vejledningen giver den længste geneafstand, kan der foretages en justering af lugtemissionen, hvis husdyrbruget anvender miljøteknologi, som har en dokumenteret effekt på lugtemissionen, ligesom den i vejledningen anviste spredningsmodel i særlige tilfælde med meget afvigende ventilationsforhold kan erstattes af en konkret spredningsberegning med OML-modellen (udarbejdet af Danmarks Miljøundersøgelser).

Hvis den beregnede geneafstand er længere end den faktiske afstand fra anlægget til de omkringboende, skal der som udgangspunkt gives afslag, jf.

husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1, jf. stk. 3. Der fremgår dog følgende af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, om muligheden for at godkende det ansøgte, selvom lugtgeneafstanden er overskredet:

"Såfremt den beregnede geneafstand er større end den faktuelle afstand skal der gives afslag. I enkelte tilfælde kan der dog meddeles godkendelse, f.eks. hvis den ansøgte husdyrproduktion medfører uændrede eller færre lugtgener end den eksisterende produktion, samtidig med at afstanden til omboende er længere end 50 % af den beregnede geneafstand."

Natur- og Miljøklagenævnet har fundet, at hvis virksomheden overholder de af kommunen opstillede vilkår, vil den ansøgte produktion ikke medføre væsentlige lugtgener. Vilkårene vil efter nævnets opfattelse realistisk set kunne overholdes under virksomhedens normale drift.

Natur- og Miljøklagenævnet har herved lagt vægt på, at der ikke er relevante boliger, bebyggelse eller områder m.v. inden for de udregnede lugtgeneafstande, jf. afsnittet "Sagens oplysninger" ovenfor. Der er ikke efter nævnets opfattelse grundlag for at antage, at virksomhedens lugtbidrag til omgivelserne alligevel er uacceptabelt for de omkringboende.

Naturtyper omfattet af husdyrbruglovens § 7

Sagen skal behandles efter husdyrbruglovens regler gældende før 15. marts 2015 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens regler gældende før 10. april 2011²².

²²Jf. § 2, stk. 2, i lov nr. 122 af 23. februar 2011 samt § 2, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 291 af 6. april 2011.

Kommunerne skal ved tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens § 12 varetage hensynet til natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.

Ifølge bestemmelsen i husdyrbruglovens § 7, stk. 1, må der ikke etableres anlæg for mere end 15 dyreenheder, hvis anlægget ligger helt eller delvis inden for 300 meter fra naturtyper omfattet af § 7, stk. 1, nr. 1-7. Tilsvarende gælder for udvidelser og ændringer af bestående husdyrbrug, hvis udvidelsen eller ændringen medfører forøget ammoniakfordampning fra anlægget, jf. § 7, stk. 2. Disse krav følger tillige af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, pkt. 2.

Det følger af husdyrbruglovens § 27, stk. 1, nr. 2, jf. § 21, samt husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, pkt. 2, at tilladelser eller godkendelser efter husdyrbruglovens § 12 vedrørende husdyrbrug, der ligger inden for 300 meter fra de i lovens § 7 nævnte naturtyper (bufferzone I), skal indeholde vilkår, der sikrer, at der ikke sker en øget ammoniakfordampning fra det samlede anlæg, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1, nr. 2, jf. § 21.

Endvidere skal godkendelsen indeholde vilkår, der sikrer, at merdepositionen af ammoniak fra stald og lager begrænses til nærmere angivne grænseværdier, hvis det ansøgte ligger i en afstand fra 300-1000 meter fra de naturtyper, der er nævnt i lovens § 7, jf. § 25, samt husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, pkt. 2 (bufferzone II).

Som det fremgår ovenfor, ligger der 880 m fra stalden et naturområde af naturtypen hede, der er omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 5. Det fremgår af godkendelsen, at den ansøgte udvidelse af husdyrbruget vil medføre en merdeposition på det pågældende område på 0,17 kg N/ha/år.

Natur- og Miljøklagenævnet kan således konstatere, at det ansøgte projekt overholder bufferzonekravet, jf. husdyrbruglovens § 25 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, pkt. 2.

For så vidt angår klagepunktet vedrørende ammoniakemissionen i forbindelse med udbringning til nærliggende Natura 2000-områder, kan nævnet konstatere, at der ikke er ejede eller forpagtede arealer, der grænser op til Natura 2000-områder. Flere udbringningsarealer ligger op til et Natura 2000-område, men disse arealer er aftalearealer, hvortil kommunen har meddelt godkendelse efter § 16 i husdyrbrugloven. Nævnet finder herefter ikke, at klagepunktet kan behandles i nærværende godkendelse, da der i godkendelsen ikke indgår en vurdering af aftalearealerne. En sådan vurdering vil fremgå af godkendelsen meddelt efter husdyrbruglovens § 16.

Transport og trafik

Kommunen skal i en tilladelse eller godkendelse efter § 10, § 11 eller § 12 fastsætte vilkår, der sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, jf. husdyrbruglovens § 19, nr. 2, jf. § 27. Hvis husdyrbruget ligger mindre end 300 meter fra hhv. boliger eller boligområder m.v., skal der altid fastsættes sådanne vilkår, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1, 2. pkt., jf. § 20. Hvis husdyrbruglovens § 19 ikke er opfyldt, skal kommunen meddele afslag på ansøgningen, jf. § 31.

Det fremgår af bekendtgørelsens bilag 2, punkt D12 og H35, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal indeholde oplysninger om virksomhedens interne transportveje samt til- og frakørselsforhold, herunder transport af gødning, dyr m.v. Endvidere skal støjbelastningen i forhold til transport vurderes.

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 2, skal kommunen i forbindelse med en ansøgning om godkendelse vurdere, om til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

Gener affødt af trafik forbundet med driften af et husdyrbrug kan f.eks. opstå som følge af til- og frakørsel af dyr og foder samt kørsel på offentlig vej ved udbringning og opbevaring af husdyrgødning og anden form for gødning. Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med nærheden til landbrug.

I en godkendelse kan der derfor primært stilles vilkår om anvendelse af bestemte adgangsveje til virksomheden. For virksomhedens egne køretøjer kan der herudover stilles vilkår om, hvilke veje der skal benyttes ved til- eller frakørsel. Endelig kan der stilles krav om, at til- eller frakørsel af foder, gødning m.v. kun må ske på bestemte tidspunkter.

Nævnet finder efter en samlet vurdering, at kommunen med de i godkendelsen fastsatte vilkår på tilstrækkelig vis har søgt at begrænse generne fra transport og trafik, som der vil være i forbindelse med driften af den ansøgte bedrift.

Det af klagerne anførte, kan ikke føre til andet resultat.

Nævnet har lagt vægt på, at en godkendelse efter husdyrbrugloven primært kan regulere hvilke af ejendommens adgangsveje, som skal anvendes ved transport til og fra bedriften. Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet reguleres ikke af husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet.

Afstandskrav efter husdyrbruglovens § 8

Efter husdyrbruglovens § 8, stk. 1, nr. 1, må stalde og lignende samt gødningsopbevaringsanlæg for husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder ikke etableres indenfor 25 meter til ikkealmene vandforsyningsanlæg.

Klager 2 anfører i klagen, at der er fare for grundvandet, da en beholder til flydende husdyrgødning er ansøgt placeret mindre end 25 m fra en markvandingsboring. Kommunen har i godkendelsen opmålt afstanden fra beholderen til markvandingsboringen til at være ca. 26 m. Ved en kontrolmåling har kommunen opmålt afstanden til boringen til at være 27,1 m. Kommunen har fastsat vilkår om etablering af en jordvold til sikring af boringen mod flydende husdyrgødning ved uheld.

Nævnet finder, at afstandskravet til ikkealmene vandforsyningsanlæg er overholdt, ligesom Holstebro Kommune har fastsat vilkår om etablering af en jordvold til sikring af boringen. På denne baggrund finder Natur- og Miljøklagenævnet ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering.

På baggrund af ovenstående stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet Holstebro Kommunes afgørelse af 29. september 2010 om udvidelse af slagtesvineproduktionen på [adresse1], 6990 Ulfborg, med følgende ændringer:

Følgende indledende tekst til vilkår nr. 12 (side 9-10 i godkendelsen) ophæves:

"Vilkår 12 er beregnet ud fra de værdier, der er angivet i ansøgningen: 150 gram råprotein pr. FEsv og 2,94 FEsv pr. kg tilvækst i vægtintervallet 35-120 kg. Det indtastede foderforbrug, proteinindhold og vægtinterval er ikke bindende, men hvis ansøger ændrer på en af de tre faktorer, skal det sikres, at vilkårs ligningen for foderkorrektionen er overholdt. Der anvendes i afgørelsen følgende formler til beregning af foderkorrektionen, jf. Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler 2005/06 fra Plantedirektoratet:

$$((\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{råprotein pr. FEsv} / 6250) - ((\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt}) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 3,19$$

Hvor:

$$\text{Slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} = \text{tilvæksten (85 kg)}$$

$$\text{FEsv pr. produceret svin} = 2,94 \text{ FEsv} \times 85 \text{ kg} = 249,9 \text{ FE}$$

Således at foderkorrektionen beregnes som:

$$((249,9 \times 150 / 6250) - (85 \times 0,028)) / 3,19 = \underline{1,134}$$

Vilkår nr. 12 erstattes af følgende:

" Korrektionsfaktor vedrørende kvælstof må højst være 1,053 beregnet, jf. Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler 2005/06 fra Plantedirektoratet, efter følgende formel:

$$((\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{råprotein pr. FEsv} / 6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 3,19$$

Hvor:

$$\text{Afgangsvægt} - \text{indgangsvægt} = 120 \text{ kg} - 35 \text{ kg}$$

$$\text{FEsv pr. produceret svin} = 2,85 \text{ FEsv} \times 85 \text{ kg} = 242,25 \text{ FE}$$

$$\text{Råproteinindhold: } 148,1 \text{ g/FEsv}$$

Således at foderkorrektionen beregnes som:

$$((242,25 \times 148,1 / 6250) - ((120 \text{ kg} - 35 \text{ kg}) \times 0,028)) / 3,19 = 1,053$$

Det indtastede foderforbrug, proteinindhold og vægtinterval er ikke bindende, men hvis ansøger ændrer på en af de tre faktorer, skal det sikres, at vilkårs ligningen for foderkorrektionen er overholdt. "

Som vilkår nr. 57 a indsættes:

"Der skal på egne og forpagtede arealer hvert år etableres 14,1 % efterafgrøder ud over de til enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. De ekstra efterafgrøder skal følge de samme regler, som er gældende for de lovpligtige efterafgrøder."

Natur- og Miljøklagenævnet • Rentemestervej 8 • 2400 København NV • 72 54 10 00 • CVR: 18 21 09 32 •
EAN: 5798000865006 • nmkn@nmkn.dk (mailto:nmkn@nmkn.dk?subject=Natur- og Miljøklagenævnets
Afgørelsesportal)